

NOUĂ REVISTĂ ROMÂNĂ

ABONAMENTUL:

În România un an . . . . . 10 lei
„ „ „ sease luni . . . . . 6 „
În toate țările uniunii poștale un an 12 „
„ „ „ „ sease luni 7 „

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Bulevardul Ferdinand, 55. — București

POLITICA, LITERATURA, ȘTIINȚA ȘI ARTA

APARE ÎN FIECARE DUMINICĂ

DIRECTOR:

C. RĂDULESCU-MOTRU
PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

UN NUMĂR:

25 Bani

Se găsește cu numărul la principalele
librării și la depozitari de ziare
din țară

Prețul anunțurilor pe ultima pagină
1/4 pagină: 10 lei.

No. 18.

DUMINICĂ 8 FEBRUARIE 1909

Vol. 5.

SUMARUL:

NOUȚĂȚI:

Scipio Sighele în București. — Congresul Asociației absolvenților școalelor de Arte și meserii. — Teatru. «Apus de soare», dramă în 4 acte de B. Delavrancea de A. Davila — Carmen Saeculare de D. Anghel și St. O. Iosif.

POLITICĂ:

A. D. XENOPOL. *Naționalism și Antisemitism.*
DR. THEOFIL. *Anteproiectul organizării bisericești.*

MARINA:

COMANDOR C. MĂNESCU. *O salvare îndrăzneată.*

LITERATURĂ:

UGO OJETTI. *Emancipatele. (Comedie într'un act).*
L. TOLSTOI. *Cei trei prieteni.*

ȘTIINȚA:

CĂPTEAN G. GRIGORATU. *Fotosculptura.*
EMIL STAIU. *Indrumarea științei în România.*

NOTE ȘI DISCUȚIUNI:

VERAX. *Derogări la legea învățământului secundar și superior.*

NOUȚĂȚI

Scipio Sighele în București.

Cunoscutul sociolog și publicist italian Scipio Sighele—care, precum își amintesc de sigur cititorii noștri, a răspuns în chip atât de-simpatic pentru Români cu ocazia anchetei întreprinse lunile trecute de N. R. R.—, a scris deunăzi directorului nostru, anunțându-l că va veni în București în cursul lunii Martie

D-l Sighele vine în București ca să afluă părerea celor mai de seamă personalități din lumea noastră politică și culturală în privința mai multor chestiuni internaționale ce interesează și țara noastră.

Rezultatul călătoriei sale îl va publica D-l Sighele într'un mare ziar italianesc.

Nu ne indoim că distinsul învățat italian va găsi la noi o primire entuziastă și prietenească.

* * *

Congresul Asociației absolvenților școalelor de arte și meserii.

A fost convocat cu prilejul împlinirii a zece ani de existență a acestei Asociații și s'a ținut în zilele de 30, 31 Ianuarie și 1 Februarie.

Chestiunile la ordinea zilei au fost acelea relative la «Învățământul profesional al meseriașilor» în toată întinderea lui și în adevăr asistența eră compusă mai mult din maeștrii școalelor de meserii de tot felul, cărora Ministerul Instr. Publice, de care depind în mare parte aceste școli, le-a acordat concediu în acest scop.

Cu toată varietatea subiectelor care ar fi putut fi discutate, oratorii, pot zice aproape toți, s'au ocupat în primul rând de organizarea școalelor de ucenici și întru câtva și de școalele de arte și meserii și de rostul absolvenților acestor școli.

Având în vedere starea mizerabilă în care sunt ținuți ucenicii noștri, ocupațiile mai mult de servitori și hamali la care sunt supuse aceste vlăstare plăpânde, lipsa de îngrijire și de hrană cu care sunt ținuți, precum și faptul că patronii aproape nu se îngrijesc nici chiar de a-i învăța meseria, congresul și-a îndeplinit o datorie de umanitate față de acești desmoșteniți ai soartei și în adevăr, în primul rând s'a ocupat, cu cea ce ar putea să cadă în atribuția membrilor acestei Asociații, cu organizarea școalelor de ucenici.

Pe lângă relele de care suferă acești ucenici și care au fost expuse, se pare că statul nu s'a îndeletnicit până acum cu crearea a nici unei școli pentru ucenici; toate școlile existente sunt create prin inițiativa particulară. Cea mai veche va fi aceia a Asociației care datează de vre-o 8 ani, în urmă acea de pe lângă Bursa Muncei, o școală de ucenici a Constructorilor și încă vre-o două. De altminterlea numărul lor nu putea fi prea mare, dacă în țară la noi, sunt lăsate pe seama inițiativei particulare. În asemenea împrejurări și organizarea lor este primitivă și nestabilă, variând în strânsă legătură cu mijloacele inițiatorilor și cu subvenții de ce le pot obține dela diferite Ministere.

Cu toate acestea, din cele expuse în congres, reese convingerea ce și-au făcut-o toți, că ucenicii trebuie educați nu numai în meseria care vor să o îmbrățișeze, dar tot atât de mult și poate chiar mai mult—in cunoștințele teoretice, fără care

un lucrător-meseriaş nu mai poate să trăiască astăzi decât foarte greu.

Din punctul de vedere al educaţiei ucenicilor, se pare că congresul a fost bine-venit, de oare-ce Minist. Industriei şi Comerţului ar dori să ia măsuri în această privinţă. În adevăr, în legca meseriilor, corporaţiile ar fi obligate să îngrijească de acest învăţământ, însă fie din cauza mijloacelor restrânse, fie din reaua veinţă a patronilor în industria mică, precum se întâmplă şi cu fabricanţii din industria mare, şcoalele de ucenici sau industriale au rămas literă moartă.

Profitând de această împrejurare, congresul a admis ca să se pronunţe asupra următoarelor puncte enunţate de D-l deputat C. Alimănişteanu, şi anume:

- 1) Care ar putea fi bugetul unei şcoli de ucenici sau industriale?
- 2) Să fie aceste şcoli întreţinute de comune sau de stat sau să fie numai subvenţionate de acestea?
- 3) Care ar fi programul şcoalelor de ucenici?
- 4) Care ar fi mijlocul cel mai nimerit ca, câţi mai mulţi ucenici—dacă nu toţi,—să poată urmări la aceste şcoli?
- 5) Modul de recrutare al profesorilor de la aceste şcoli.

Toate aceste chestiuni au fost discutate în ziua din urmă şi s'au propus soluţiuni, iar formularea lor a rămas să fie făcută de către o comisiune numită în acest scop şi însărcinată de-a interveni pentru aducerea lor la îndeplinire. În vederea acestora, congresul înainte de a se include a admis următoarea moţiune:

«În urma discuţiunilor urmate în congresul de arte şi meserii, ţinut la 30, 31 Ianuarie şi 1 Februarie 1909, congresul decide a se numi o comisiune compusă din D-nii Alimăneşteanu, M. Alexandrescu, P. N. Panaitescu, St. Burcuş, P. Negreanu, M. D. Botez, Al. Dumitriu şi Sava Drăgoi, care să aducă la îndeplinire părerile emise în acest congres, intervenind către ministrul industriei şi comerţului».

* * *

TEATRUL NAŢIONAL — *Apus de soare*, poemă în 4 de d. Barbu Delavrancea.

A fost odată ca niciodată, că dacă n'ar fi nu s'ar povesti, un împărat mare şi înţelept . . .

Un basmu! Un basmu frumos şi povestit într'o limbă bogată, plină de acel farmec al graiului popular în care sunt aşternute vechile cronici şi vechile balade, povestile spuse la şezătoarele şi doinele zise prin crânguri. Dar acel basmu frumos, în loc să ni-l spuie o mătuşică torcând firul amintirilor lângă vatra unde fumează şi trosnesc surcelele, şi de unde o vâpă dulce aruncă din când în când pe păreţii albi ai odăii focul umbrelor celor ce ascultă, acel basmu frumos îl vorbeşte şi-l trăeşte fiecare faţă evocată, dela împăratul mare şi înţelept până la cel din urmă ostaş ori clăcaş de care se pomeneşte.

Şi fiecare se arată în portul lui şi umblă prin grădina cu pomi verzi, cu flori înflorite, cu poame pâr-guite, cu păsări cântătoare, sau se aşează în jăţuri şi în strane de ştejar săpat, sub boltele întunecoase ale unui vechiu castel cu velinţe, covoare şi piei de sălbatici, pe lespezile tocite, în chipuri de sfinţi şi de strămoşi pe zidurile palatelor răcoroase.

Şi în loc să fie vorba de un împărat mare şi înţelept oarecare, şi de fiinţe închipuite, şi de fapte care nu s'au petrecut, e vorba de Ştefan cel Mare, de copiii, de boerii, de ostaşii şi de clăcaşii lui, de isprăvi făptuite şi păstrate cu sfinţenie în amintirea letopiseţelor,

de castelul din Suceava, de istoria ţării şi a neamului. Aşa că la frumuseţea basmului se adaugă puterea adevărului, aşa că la interesul faptelor săvârşite se adaugă înflăcărea simţământului naţional.

Acestea le-am văzut, le-am înţeles şi le-am simţit ascultând *Apus de Soare*.

Un basmu istoric.

Dar oare, pentru că *Apus de Soare* e dialogat în loc să fie povestit, pentru că el ni se desfăşură pe o scenă de teatru în loc să ni se îngâne la gura sobei, pentru că, păstrează culoarea locală în loc să ne stompeze în domeniul fanteziei, se poate susţine că nu mai e un basmu ci o piesă de teatru?

Răspund categoric: Nu.

Apus de soare nu are din însuşirile cerute unei piese de teatru decât forma exterioară, dar nici de cum fondul, miezul.

El este tot atât piesă de teatru cât şi *Povestea Neamului*, reprezentată la Arenele Expoziţiunii din 1906, sau cât *Carmen Saeculare*, reprezentat la Teatrul Naţional mai dăunăzi, cu singura deosebire că în el apariţiunile se tâlmăcesc ele însăşi, pe când în celelalte, ele sunt tâlmăcite de recitator. În *Povestea Neamului* şi în *Carmen Saeculare* se arată feţele strălucite ale istoriei ţării în decursul veacurilor; în *Apus de Soare* se arată numai epoca lui Ştefan cel Mare, ba chiar în cei din urmă ani ai vieţii lui. Dar nici aici nici acolo, aceste feţe strălucite nu se frământă în sbuciumările nervilor şi ale patimilor, nu dau acţiune, nu trăesc; ele se arată numai, ne spun — sau ni se spune — cine sunt şi ce au făcut şi se sting, fără a ne lăsa altă impresiune decât aceea a unor apariţiuni luminoase, a unor măreţe fantome evocate.

Evocaţiunea e mai complectă, mai bogată în *Apus de Soare*, dar tot evocaţiune rămâne, tot apariţiuni, tot fantome.

Piesa de teatru, drama, vreă subiect, adică drama sufletească a persoanelor în anume împrejurări ale vieţii; vreă acţiune, adică conflictul sufletesc izvorit între persoane din întâlnirea lor în împrejurările vieţii, sau din întâlnirea în acelaş suflet a unor patimi contrarii. Talentul autorului consistă deci în a alege stări sufleteşti puternice, de pildă amorul, ura, ambiţiunea, şi a le deslănţui în acele împrejurări ale vieţii unde ele se pot manifesta cu mai mare energie; acesta va fi subiectul. Apoi, persoanele înzestrate cu acele stări sufleteşti el le va năpusti unele în contra altora într'o luptă crâncenă pentru atingerea aceluiaşi scop, sau în chiar sufletul lor va da lupta intereselor contrarii; aceasta va fi acţiunea.

Fără aceste două elemente primordiale nu poate fi piesă de teatru oricât de frumos ar vorbi persoanele, oricât de măreţe sau de încântătoare le-ar fi tiradele, oricât de aleasă, de bogată şi de meşteşugită le-ar fi limba. Aceste două elemente primordiale îşi au sediul în creier, nu în inimă, şi pe câtă vreme un scriitor va lua simţimintele drept idei, înduioşarea drept logică şi bătăile inimii sale drept cugetări, el va scrii poate idile, elegii, poveşti sau poeme, dar niciodată piese de teatru fie comedii, fie drame. Şi aceste două elemente primordiale lipsesc cu desăvârşire în *Apus de Soare*.

Dar aceasta însemnează oare că d. Delavrancea nu are însușirile necesare pentru a scrie piese de teatru? De loc.

Acum douăzeci de ani eu însu-mi îl rugam pe d-l Delavrancea să tragă o piesă din nuvela sa *Iancu Morvin* care e o dramă puternică, foarte omenească și care la scenă ar fi covârșitoare în conciziunea ei. D-l Delavrancea n'a vrut. Mi-a răspuns că nu-și poate închipui cum scena și actorul ar înfățișa toate amănuntele pe cari autorul le vede când scrie o nuvelă, pentru că nu pricepe cum actorul să nu pue ceva din personalitatea sa peste personalitatea personajului pe care îl reprezintă.

Cum vedem, d. Delavrancea și-a schimbat părerile și bine a făcut. Dar numai puțin în opera sa cea nouă nu autorul lui *Iancu Morvin* a ținut condeiul, ci acela al *Sultăniichi* și al *Intre vis și viață*. Sufletul său de român neaoș, de patriot înflăcărat, a tresărit la pomenirea lui Ștefan cel Mare și a simțit un îndbold ineluctabil să slăvească marele domn, făuritorul atâtor victorii, eroul unor vremi mărețe, dătătorul de legi și datini, și a scris un basmu frumos, un basmu încântător, într-o limbă bogată, plină de acel farmec al graiului popular în care sunt așternute vechile cronici și vechile balade, poveștile spuse la șezătoare și doinile zise prin crânguri.

Să-l felicităm din toată inima pentru nobila intenție ce a manifestat; să aplaudăm cu căldură aparițiunea lui Ștefan Vodă cel sfânt și pomelnicul eroilor «asupra oaselor cărora se reazămă pământul țării noastre» și să-i urăm mai mari, mai frumoase, mai întregi izbânzi în viitor.

A. DAVILA

* * *

Carmen Saeculare de D. Anghel și St. O. Iosif.

Numărul pe Ianuarie al *Vieții Românești* publică minunatul poem istoric, *Carmen Saeculare*, al d-lor Anghel și Iosif, care a fost recitat pe scena Teatrului Național din București, de către soții Bărsan, cu ocazia sărbătorilor Unirii.

De obicei literatura care se face ad-hoc, cu ocazia sărbătorilor naționale este o literatură rece, artificială ori plină de o frazeologie deșartă.

D-nii Anghel și Iosif ne-au arătat însă că și în asemenea ocazie se pot scrie lucrări de artă adevărată, căci *Carmen Saeculare* este o operă reușită în care bogăția imaginilor și nobleța simțirii rivalizează cu frumusețea și armonia versurilor.

Autorii evocă în acest poem faptele și eroii cei mai de seamă din trecutul neamului românesc. Rând pe rând se perindează, în dialogul poetic dintre Doina și Danubiu, figurile eroice ale lui Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Tudor Vladimirescu, Vodă Cuza și Carol I.

Se desprind acești eroi din mijlocul unor minunate imagini și versuri cari sunt tot atâtea imnuri de slavă aduse memoriei lor glorioase. Înainte de a începe evocarea lor, Danubiul răspunde Doinei care vrea să știe care eră să fie soarta poporului românesc, a «acestui preă încercat popor».

Va trece dară timpul ca un drumeț grăbit
Luând ce-i peritor,
Se va 'ncărcă de lacrimi, va trece bălți de sânge,
Va dărâma cu mâna din mers cununi întregi,

Va năru în treacăt împărății de regi,
Dar el nepăsător
De tot se se va stinge
Și ce va fi căzut,
Va merge înainte cu grabnicii lui pași,
Lăsând ca stâlpi de strajă arar vreun uriaș,
Casă 'și însemne calea pe unde a trecut...
Aceștia vor rămâne întregi la locul lor
Și neatinși de moarte
Ei tot mai mari vor crește,
Cu cât va să pășească și timpul mai departe...
Ei au să spună cine va fi acest popor!

Ce frumoasă e imaginea eroilor uriași pe cari poporul îi lasă în trecutul său ca stâlpi de strajă ca să însemne locii pe unde a trecut!

Încep să treacă apoi Mircea cel Mare și Alexandru cel Bun.

Văd doi venind acuma de mână ca doi frați!
Le fulgeră cununa bălulă 'n nestimate:
Blajin la chip e unul și plin de bunătate,
Cu barba revărsată pe piept ca o zăpadă...
Celalt e aspru însă, cu ochii încruntați,
Care-i lucește sub gene ca un tăiuș de spadă...
Cine-s aceștia spune? Așa neasămănași,
Cum pot să vin'alături de mână ca doi frați?

Vine apoi o epocă plină de fapte «peste care mai bine-i să se lase greoiul întuneric». Domnii acestui timp sunt nevrednici să poarte cununi. Ei trebuie să se dea în lături ca să facă loc «acelui a cărui strălucire va arunca o rază ce nu se va mai stinge!... E vorba de Ștefan cel Mare:

Pășește, Ștefan-Vodă, cu mândrul tău alaiu
În zângăniri de săbii și tropote de cai,
În trâmbițări de surle și cântece de clerici
Cuceritor de steaguri și ctitor de biserici!

Mihai Viteazul, eroul «făr' de noroc» care a înfăptuit însă pentru întâia oară unirea țărilor române e slăvit în chipul următor:

O sfântă intrupare a visului Unirii,
Urmează-ți mândru calea, nu te uită că porți, etc.

Dar visul de înfrățire realizat de Mihai a ținut puțin. De abia câte-va secole în urmă va veni un «vrăjitor» care îl va înfăptui din nou și de data asta pentru totdeauna. Vrăjitorul e Alexandru Ion Cuza și în versuri preă frumoase cei doi poeți aduc tributul lor de slavă aceluia pe care România de astăzi începuse să-l uite:

O vrednic Domn trimis
De Cel-atot puternic să'ncepi o vreme nouă
Și să 'ntrupezi odată al înfrățirii vis,
Da, tu ești făurarul merit să împreuni
Într-o cunună numai, cununile amândouă
Și fruntea ta înaltă cu ea să 'i-o 'nceununi!

Nu odată poezia a fost apostolul dreptății sociale!...
Cu o baladă minunată care simbolizează chemarea Regelui Carol pe tronul României se încheie frumosul poem al D-lor Anghel și Iosif.

...Și astfel cea mai frumoasă pagină din serbările organizate pentru aniversarea a 50 ani dela Unirea Principatelor e datorită unirii a doi poeți...

E. P.

P O L I T I C A

NAȚIONALISM ȘI ANTISEMITISM.

Toate popoarele pământului tind spre întărirea propriei lor ființe și această tendință firească a oricărei individualități de a-și păstra felul ei de a fi, alcătuește ceea ce se numește tendința *naționalistă*. Gradul în care această tendință este accentuată de deosebitele grupări de oameni, cari conduc soarta popoarelor, arată treptele în care ele se apropie mai mult sau mai puțin de naționalismul *rațional*, singurul care poate duce la întărirea neamarilor.

Întărirea națională a unui popor nu se poate face de cât în măsura în care el se deosebește și se emancipează de străini; prin urmare este învederat că naționalismul va cuprinde în sine lupta contra elementelor străine ce tind a subjugă sau a stăpâni pe orice țărâm un organism etnic. Dar un popor ca și un individ, neputând trăi răzleț, este de asemenea mai presus de orice îndoială că lupta aceasta nu poate fi o luptă de nimicire ci numai de subjugare a elementului apăsător, de absorbire a lui în elementele coteropitoare. Prin urmare lupta trebuie să aibă o *margină* și greutatea este de a se găsi în fiecare caz concret unde stă hotarul care despărțește folosul de primejdii. A se propaga deci orbește și fără alegere ura contra străinului, fără a se ține în seamă multe alte elemente înconjurătoare, este a se face naționalism exagerat sau *sovinism*, iar nu naționalism cumpătat și înțelept, folositor neamului ce trebuie întărit.

Este evident că elementele străine trebuiesc combătute și pe cât se poate eliminate cât timp ele periclitează existența națională, iar atunci când ele contribuie a o întări, ele trebuiesc apropiate și cultivate. Mai este apoi tot atât de învederat că elementele străine puternice sau neînălăturabile trebuiesc îmblânzite pe cât este cu putință pentru a nu se primejdiu existența într-o luptă neegală.

Aceste principii, cari par netăgăduite, să căutăm anume a le aplica la viața poporului nostru.

I

Românii au avut mult de luptat cu popoarele străine pentru apărarea vieții lor, mai mult poate decât orice alt neam pe pământ. Ei au izbutit însă prin tăria năpusă a rasei lor a răpune toate greutățile și a ieși la suprafața valurilor furioase ce păreau că vor să-i înghită, cum ies insulele madreporice pe fața oceanelor. Din această frământare seculară a trebuit să se zămislească în sufletul lor o respingere și o îndepărtare a oricărui element străin. Dar cu timpul veni și o întorsătură a lucrurilor și atingerea lor cu străinătatea le aduse viață în loc de moarte. Renașterea noastră națională se întări mult și ajunse la izbândă cu ajutorul străinilor. Avurăm, nu e vorba, norocul ca această întărire a încheării noastre ca popor să se facă cu sprijinul intelectual a unui popor de aceeași rasă obștească cu noi, de poporul francez. Mai apoi însă, noi împrumutarăm

elementele civilizatoare dela toate popoarele mai înaintate decât noi în cultură, precum: telegraful dela Austriaci, dinastia și capitalurile pentru rețelele de căi ferate dela Prusieni, mașinile agricole dela Englezi, și așa mai departe, în cât nu se poate spune că străinii ne-au făcut numai rău. Dar chiar aceste înrâuriri bine făcătoare ajunseră cu vremea primejdioase; așa înrâurirea culturii franceze depăși hotarul și amenință cu înăbușirea cugetărei naționale, împrumuturile încuviințate de Germani și înglobarea noastră în tripla alianță primejduiesc neatârarea noastră economică și interesele noastre naționale.

Aceste înrâuriri ajunseră punctul lor de saturație, peste care trecând trebuiau să devină aducătoare de rele, precum chinina care ne tămăduiește de friguri, poate deveni vătămătoare când doza ei întrece măsura cuvenită. Se vede deci, cum în raporturile noastre cu străinii, chiar atunci când ele îmbracă o formă priincioasă trebuie totdeauna să avem ochii deschiși spre a surprinde momentul în care această înrâurire binefăcătoare poate să se schimbe în protivnică; și atunci când ajungem la acea răspântie, trebuie să ne dăm toate silințele posibile spre a opri creșterea înrâuririi devenită dăunătoare. Se vor ivi cazuri în care puterea împrujurării va fi mai mare decât puterea noastră de împotrăvire, dar și atunci lupta noastră va avea de efect împuținarea răului și deci ea va contribui la apărarea ființei noastre.

II

Dacă însă aceasta trebuie să ne fie linia de purtare față cu popoarele încheiate în State, cum trebuie să se îndrepte dânsa în privința unui alt element străin, care nu este organizat în formă de stat, ci într'un fel de supra Stat european, sau chiar mondial, care menține într'o unitate de interese din cele mai puternice un neam de oameni străini de toate celelalte popoare ale lumii? E vorba de Evrei. Evreii sunt fără tăgăduială în România un element străin, căci lăsând la o parte toate celelalte ale lor apucături, Evreii din România nu vorbesc limba țării. Ei sunt veniți la noi în imensa lor majoritate din Austria și, lucru destul de însemnat: cu toate că multe familii sunt vechi în țară de mai multe generații, ele nu au pierdut obiceiul limbii germane stricată, lipsită de orice regulă gramaticală, amestecată cu câteva cuvinte ebraice și câteva românești tot așa de schimonosite ca și cele germane, amalgam inform ce constituie așa numita limbă evrească la Evreii din România.

Această stăruință în înstrăinarea vorbirii lor chiar pentru Evreii născuți în țară din părinți născuți tot în țară este foarte stranie. Evreii din Ungaria vorbesc ungurește. cei din Franța franțuzește, cei din Italia italienește, cei din Spania spaniolește, cei din Anglia englezește. Numai Evreii din România nu vor să vorbească românește și chiar acei dintre dânșii, cari si-au însușit limba românească într'un chip mai curgător, o rostesc totdeauna cu un accent străin foarte pronunțat. Putem susține că Evrei în România, cari să vorbească limba română, sunt numai foarte rari excepții. Și ei nu numai că nu știu, dar nici nu vor

să vorbească și să scrie bine românește, căci nu numai că nu întrebuițează această limbă, dar nici nu vor s'o întrebuițeze. Așa lucru caracteristic: biletele de invitare la nunțile evreiești din România sunt scrise *nemțește*. Apoi Evreii nu se duc mai niciodată la teatrul românesc, afară decât atunci când e vorba de vr'o piesă înjghebată de vr'un Evreu și pe o temă evrească, cum este bunăoară aceea a defunctului Ronetti Roman: *Manasse*. Și din contra: când vine vre-o trupă germană sala este plină de public evreesc. Evreii nu susțin literatura românească, nu cumpără cărți românești, nu se abonează la reviste românești, așa încât viața literară și artistică românească le este cu totul străină. Bine înțeles că în asemenea împrejurări și simțimintele românești rămân departe de ei. Idealul național al Românilor sau năzuințele lui de înălțare și de mândrie a neamului nu se alipește de sufletele lor. Ei rămân într'un cuvânt, în imensa lor majoritate un element străin de țară, fără dor pentru ea, fără legături cu mentalitatea poporului român.

Este învederat că menținerea în organismul nostru a unui neam străin și care vrea să rămâne străin, — și încă într'un număr covârșitor de mare, a 20-a parte din populația întregă, — pe când toate celelalte elemente străine se asimilează și dispar cu timpul în corpul poporului nostru, constituie o primejdie națională și trebuie să ne gândim cum s'o înlăturăm.

Pentru a scăpa de acest pericol nu ne rămâne decât calea îndoită de a asimila pe acei ce se pot asimila și de a elimina pe ceilalți. Cum să se ajungă la acest îndoit rezultat?

În privința asimilării, aproape singurul mijloc sigur este căsătoria între Români și Evrei, căci prin această încrucișare au ajuns Români să macine și să înghită nămolul de neamuri străine ce s'au perindat în corpul țării lor. Ceea ce se opune la însoțirea acestor două rase este însă mai ales religia și de aceea am susținut și noi că botezarea Evreilor ar fi de dorit; nu doară că am crede că prin apa cu care s'ar uda și prin rugăciunile rostite de preot s'ar putea să li se prefacă firea. Evreul chiar botezat tot Evreu va rămâne, dar prin acea formalitate se vor dobândi două rezultate foarte mari: mai întâi Evreul va fi respins din Comunitatea evrească și el va trebui să se apropie de Români, apoi botezul va deschide calea însoțirii între Evrei și Români, și dacă soțul evreu își va păstra firea și apucăturile, copiii lui se vor apropia de Români și dacă nu chiar la a doua generație, dar la a treia contopirea va fi deplină.

Mai la urmă am renunță și la nevoia botezului și față cu lăncezirea tot mai mare a puterii religiei, am cere numai încurajarea însoțirilor mixte între Români și Evrei ca cel mai puternic mijloc de contopire al acestui neam străin, în sânul poporului nostru. S'ar putea modifica normele de împământanire în sensul ca orice străin, deci și evreu, care va lua în căsătorie o româncă și va avea cu ea copii, să fie privit ca naturalizat de drept.

Pe lângă această măsură obștească, ar fi să se mențină naturalizarea individului, care ar trebui să se dea cu mai multă băgare de seamă decât astăzi, când acei

ce ajung la naturalizare sunt elemente sprijinite politicește și nu acelea cari ar merita-o cu adevărat. Noi credem că ar trebui naturalizați mai ales acei Evrei cari au însușiri intelectuale și se îndepărtează de îndeletnicirea favorită a acestui neam: specula banului, iar condiția de căpetenie ar trebui să fie cunoașterea *desăvârșită* a graiului românesc.

Înlăturarea sau cel puțin înapoierea Evreilor cari nu ar intra în cele două categorii de asimilare este neapărată; dar nu pe calea urei, care ușor poate degenera în sălbăticie și brutalitate. Nu cu violența în grai și în scris, nu cu spargerea geamurilor, precum nu pe de altă parte cu preamărirea neamului românesc numai prin hosanale, drapele și prapuri vom scăpa de Evreii primejdioși neamului, *ci numai prin munca încordată și concurența lor pe târâmul economic*. Cât timp însă Români se vor îndepărta dela comerț și industrie, cât timp ei se vor lepăda și de agricultură, mulțumindu-se a trăi din arendarea moșiilor la străini și la Evrei, cât timp vom căuta să creștem copiii noștri din clasa conducătoare numai pentru a fi funcționari, iar din fetele noastre vom face păpuși de galantare, atât timp nu vom scăpa de acei Evrei cari nu pot și nu vor să dispară în sânul nației române.

Eu unul sunt de părere că trebuie să se înceteze odată cu propaganda antisemită prin vorbă și scris și că trebuie să se înlocuească această propagandă printr'o lucrare intensivă, tăcută și chiar ascunsă, pe târâmul economic. Dacă Români sunt vrednici, să facă niște întovărășiri prin cari să se îndatorească a cumpăra cele trebuitoare dela neguțătorii și meșteșugarii români, pe cari să-i ia din școli și să-i patroneze pentru a ajunge elemente însemnate în viața materială a poporului. Suntem doar în țara noastră unde avem toate mijloacele intelectuale, materiale și mai ales politice, pentru a sprijini avântul muncii românești și în asemenea condiții prielnice concurența să ne fie oare peste putință? Nu putem oare crea bănci industriale și comerciale, cari să nu ajute decât pe Români, cum am creat casa rurală, menită a veni numai în ajutorul țăranilor? Nu putem organiza comitete de patronare, ateliere pentru elevii școalelor profesionale? Nu putem constitui legi românești pentru cumpărarea obiectelor trebuincioase dela producătorii români? Să ne întovărășim pentru a concura pe Evrei la arenda moșiilor și să întoarcem așa iarăși arendarea pământului în mâinile noastre. Așezăminte ca Școala femeilor române din Iași, Societatea Furnica, Țesătoria, casele de economie, băncile populare, au făcut mai mult pentru naționalism decât toate discursurile și scrierile patriotice, pentru că acestea sunt fapte, iar nu vorbe numai.

Să încetăm dar de a cere mereu legi ocrotitoare a Românilor, cari nu face nimic și stau cu mâinile în buzunar. Aceste legi nu pot avea nici un efect față cu legile economice, ele nu ne pot ajuta cu nimic în contra Evreilor cari muncesc.

Avem doar destule legi ocrotitoare: Art. 7 din Constituție, crășmele în sate sunt păstrate numai Românilor, debitul de tutun de asemenea; precăderea Românilor la mezatele publice, la pătrunderea în școlile Statului, chiar când sunt inferiori în capacitate; înaintarea în

ranguri militare cu putință numai Românilor, dispoziția ca $\frac{2}{3}$ din lucrătorii fabricelor să fie Români, etc. Ce vroim mai mult? Se cere anume ca arenda moșiilor să fie învoită numai Românilor, mai târziu se va cere poate ca să li se dea dreptul de a fi numai ciobotari, croitori, casapi, fierari, toptangii de curele sau de alte mărfuri manufacturale. Dar Evreii au făcut un bine ne spus urcând arenzile; căci nici într'o țară civilizată, precum doar pretindem că suntem, nu este pământul așa de depreciat ca la noi: 30—40 lei pe falce de arendă și 500—700 lei de cumpărătură, pe când nu mai de parte ca în Bucovina, arenda fâlcei este de 100—150 lei și prețul proprietății 2000! Pentru ce s'au împuținat arendașii români? Pentru că muncesc pământul mai prost ca Evreii și pentru că nu erau înzestrați cu același spirit de economie. Mulți din ei când aveau un an bun cheltuiau banii în străinătate, alții îi perdeau în cărți sau în petreceri pe la moșii. Acți socotesc pe rând pe toți arendașii români ai unei regiuni.

Nu ne trebuesc deci legi cari să împiedice pe străini, ci măsuri de tot felul cari să încurajeze pe Români. În locul urei și stânjenirei muncii străinilor trebuie ocrotirea și încurajarea muncii naționale. Acți ne deosebim noi radical de naționaliștii noștri. Ei ar vrea ca Statul să izgonească pe Evrei, sau, dacă aceasta nu se poate, să li se facă viața imposibilă prin măsuri obștești îndreptate contra lor. Noi suntem de părere să lăsăm străinilor și deci și Evreilor drepturile de cari se bucură și astăzi și la umbra legilor ocrotitoare cari ne apără îndestul pe calea legiuitoare, să creșăm instituții mai ales pe baza inițiativei private, nu cu sprijinul Statului.

Aceasta va pune pe Român în stare a lupta cu Evreul, a-l concura și a-l învinge în lupta pentru trai.

Făcând aceasta, Evreii cari nu vor putea fi asimilați se vor duce dela noi, ne mai având ce să exploateze și din ce să se mai hrănească.

Așa va fi rezolvită chestia evreească, iar nu pe calea violenței și a brutalității preconizate de unele spirite sincere în părerile lor rătăcite.

Sunt de laudă cu toate acestea capii naționaliștilor noștri fiindcă prin stăruințele lor au scuturat de pe sufletele tineretului bruma nepăsării și au pus să înflorească sub ea iubirea de țară, caldă și înviorătoare; dar simțirile nu sunt îndestulătoare pentru a zămisi idei și ideile practice și cu puțință de prefăcut în fapt n'au încolțit încă în mintea naționaliștilor noștri.

Noi credem că în rândurile de mai sus am pus un principiu care dă dovadă că în locul urei străinilor trebuie să domnească iubirea Românilor, în locul prigonierei muncii străinului sprijinul muncii românești, în locul declamărilor și scrierilor înțepătoare de simțimânte dușmănești în potruva străinilor, ocrotirea și sprijinirea muncii naționale;—cu alte cuvinte o acțiune pozitivă în contra uneia negativă, care nici odată nicăeri, n'a putut duce la rezultate priincioase.

A. D. XENOPOL

ANTEPROECTUL ORGANIZĂRII BISERICESȚII.

Anteproectul d-lui Haret conține o singură mare, și formidabilă reformă. Se înființează un al doilea sinod, care se numește *Inaltul Consiliu Bisericesc*, dar care înalt consiliu nu este de cât tot un sinod, într'u cât i se dă atribuțiuni sinodale. I se dă atribuțiuni spirituale, electorale și administrative. Și până aci lucru nu-i grav. Dar lucrurile se încurcă într'u cât d-l Ministru introduce în acest straniu sinod un număr ponderabil de preoți de mir și de clerici teologi cari vor năbuși cu majoritatea lor vocea autorizată a Episcopilor și arhierilor.

În fața dificultăților ce a întâmpinat din toate punctele de vedere și în fața controverselor ce s'au ridicat în sânul Bisericii române d-l Ministru de culte a renunțat la celelalte două reforme plănuite, reforma arhierilor sau suprimarea lor definitivă și modalitatea elecțiunii metropolitane.

D-l Ministru și-a șoptit în barbă că poate fi scuzat cu această prefacere într'u cât și în alte țări există situațiuni analoge: există în Transilvania, există în Bucovina și în Dalmația, și chiar în Orient există sinodul patriarhal.

Confuziune profundă și de regretat!

Sinodul Transilvaniei e un sinod normal, sinod sacramental, alcătuit din membrii hotărâți de tradiție și de canoane. — În plus însă, Transilvania mai are și o adunare națională deghizată la care prin faptul că asistă și preoți se numește *Congres național bisericesc*. Transilvania neavând o dietă legală, acest Congres național bisericesc îi îndeplinește, în schimb, cea mai mare parte din atribuțiunile ce i s'ar cuveni. — Ingrijește de școale, de spitale, de bănci, de teatre. Și în acest congres preoții și laicii își dau mâna la olaltă pentru a educa poporul și pentru a susține ideea de naționalitate românească.

Prin urmare o astfel de Instituție, într'o țară parlamentară ca a noastră, înzestrată cu toate organele administrative, pentru toate nevoile noastre sociale, ni se pare cel puțin inutilă. Biserica autokefală română nu mai întreține și puterea conștiinței naționale în sânul poporului nostru. Acest rol l'a putut avea altădată. Ea nu este astăzi de cât mireasa lui Hristos și nu are și nu poate avea altă misiune de cât cea spirituală. Biserica română nu trebuie de cât să evangelizeze pur și simplu poporul și să mântuiască oțetele cele rătăcite din calea adevărului. Biserica română e fixată în marginile verităților sale eterne și nu se cuvine să-i spulberăm aceste verități și să o asvârlim în furia luptelor noastre politice.

S'a dovedit în deajuns cu prilejul revoluțiunii țărănești cât de periculos este a distrage dela ocupațiunile lor meditative pe acești miniștri ai lui Hristos, oameni adeseori de o simplitate adorabilă și înecați în toate păcatele și în toate greșelile,

Sin. apost. 34; Antioh. 9 I. Sin. canon V; IV, 9; VI 8, au hotărât că în toate afacerile bisericesti dreptul de a decide aparține numai Episcopilor; orice sinod

care admite în sânul său mireni sau preoți sau diaconi, cu vot hotărâtor este schismatic și eretic și toate hotărârile sale sunt fără de lege.

Un astfel de sinod a fost sinodul lui Cuza, alcătuit de către Laurian, în 1864, în urma loviturii de Stat, și după norma de organizare a lui Șaguna s'au adunat în acest sinod reprezentanți ai tuturor claselor sociale.

«Însă sinodul acesta, — spune părintele Melhisedec «în *Studiu despre ierarhia și instituția sinodală*, — «a provocat în țară și în afară de țară, în Bisericele ortodoxe, mare nemulțumire și desgust. Mulți chiar «dintre membrii sinodului, episcopi, arhieri, preoți, ori «n'au vrut să participe la el, ori au participat cu desgust și au protestat fățiș».

Și când după răsturnarea lui Cuza în 1866, sinodul a fost convocat, «Mitropolitul primat n'a voit a participa, și s'a dus la băi în străinătate. Unii din membrii «au răspuns la convocarea sinodului, prin insulte adresate sinodului. Acesta, ca să-și susție demnitatea sa «legală, i-a dat în judecată și i-a condamnat. Dar nici «guvernul, nici mitropolitul primat n'au dat însemnătatea cuvenită sentințelor acelu sinod și nu au aprobat nici una din lucrările lui».

La noi în țară, încă din 1883 se află un curent protestant. Tendința acestui curent e dărâmarea instituțiunii monahicești a sinodului și a ierarhiei bisericești; agenții acestui curent protestant «se fac apărătorii nechemati «de nimeni, ai drepturilor preoțești, le promit îmbunătățiri materiale prin influența lor, îi îndeamnă a forma «congrese, după pilda țărănilor, a negustorilor și a studenților, pentru ca să răstoarne canoanele și legile «bisericești și să ceară cu forța numerică reformarea «sinodului și reînturnarea la legea sinodală a lui Cuza «Vodă, prin care devenind stăpâni prin majoritate asupra «episcopatului, să domine ei biserica și să răstoarne «ierarhia canonică bisericească și apoi cu înlesnire să «poată introduce și cealaltă dezorganizare bisericească «protestantă, de care, cum am văzut, se tânguesc chiar «teologii cu minte dintre protestanți».

Pentru a nu fi bănuți de parțialitate politică, am reprodus întocmai cuvintele episcopului Melhisedec și constatăm că prevederile sale s'au realizat și acest curent protestant ar triumfa dacă s'ar vota o reformă schismatică precum este cea propusă de d. Haret.

Din punct de vedere al membrilor săi, Biserica are două feluri de sinoade: *sinoade stricte* și *sinoade mixte*. Sinoadele mixte, impropriu numite sinoade, întrucât au atribuțiunile organelor administrative — subsistă în țările subjugate.

Numai un singur fel de sinoade poate fi sinod mixt: *sinoadele diecesane*. Dar și în sinoadele diecesane se păstrează cu severitate norma canonică; preoții sau laicii asistenți nu au decât voturi *consultative*; episcopii *hotărăsc*.

Toate sinoadele ecumenice, cunoscute, generale, *primațiale* și locale au păstrat această dreaptă și inflexibilă regulă. Căci numai episcopii în adunare plenară au conducerea bisericeii, preoții fiind simplii slujitori ai Altarului.

Au fost sinoade, și foarte multe sinoade, la care au asistat preoți de mir și laici. La sinoadele din Whitby

în 664 și din Nith în Northumberland au asistat pe lângă episcopi și două femei regale: Hilda și Aelfleda. Dar mai târziu chiar în sinoadele anglicane s'a suprimat prezența laicilor.

La multe sinoade au asistat clerici și doctori în teologie, dar nu s'a pomenit vreodată la nici-o biserică și în nici un sinod tradițional ca acești mireni, preoți, clerici sau doctori în teologie să dea voturi *decisive* ca în sinodul d-lui Haret.

În sinoadele lui Kyprian, cel dintâiu care a încălcat stricta atribuție episcopală, chiar în sinoadele lui Kyprian, acești clerici și acești boieri nu au fost primiți decât ca simpli spectatori: «combresbyteri qui nobis assidebant» și din toate scrisorile lui Kyprian, rezultă exclusivitatea episcopilor.

La soboarele din Nikea, din Kartagul Africeii, din Toleda, din Ephes, din Calcendon, cu toate că au asistat și laici și preoți de mir, totuși hotărârile nu au fost iscălite decât de episcopi. Iar în sinoadele posterioare întâlnim și iscălituri profane alături de cele episcopale, însă cu următoarea observațiune: Episcopii *iscăleau orisas ipégrapsa, definiens subscripsi* adică *hotărând am subscris*, pe câtă vreme toți non—episcopii *iscăleau ipégrapsa pur și simplu fără orisas*.

Și chiar când împărații asistau la sinoadele bisericești ei nu puteau decât să se supună acestei reguli; iar în occident, mai ales, strictetea eră atât de mare, în cât afară de consiliile generale cari tratau despre *fide, reformatione et pace* nu se admiteau nici chiar trimișii regali sau imperiali.

Uneori preoții, diaconii sau doctorii în teologie asistau ca secretari sau făceau lectura actelor; dacă votau, votau însă cu vot *consultativ* și niciodată cu egalitate deplină alături de episcopi.

Prin urmare, această reformă pe care d-l Ministru al cultelor și-a însușit-o izbește flagrand în punctele cardinale ale credinței Bisericeii universale și proiectul întreg este irealizabil din următoarele puncte:

Orice hotărâre pe care un asemenea sinod o va zămisli va fi radical nulă; și nu va fi permis nici unui preot, nici unui creștin și nici unui episcop să se impună hotărârilor acestui sinod; oricine va ascultă decretările sale va fi izgonit ca *proclat*, schismatic și periculos pentru toate timpurile.

Iată la ce controversă se expune Biserica.

DR. THEOFIL.

BIBLIOGRAFIE

În numărul de Februarie al *Buletinului societății astronomice din Franța*, d-l C. Flammarion publică un interesant articol asupra *cutremurilor de pământ din Messina*, căutând a explica originea lor.

În *Revue politique et littéraire-Revue bleue* N-rul din 13 Februarie profesorul Breal M., membru al Academiei franceze, îndeamnă academia să umple lacuna existentă în organizarea premiilor ce oferă lucrărilor științifice și să institue în viitor premii pentru *studiile istorice asupra limbei franceze și asupra limbilor romanice în general*.

MARINA

O SALVARE INDRĂSNEAȚĂ

În anul 19.. iarna a venit de timpuriu și dela început a fost excepțional de aspră; la suflarea crivățului turbat, apele scăzute ale Dunărei au înghețat în mai puțin de două spre zece ore. A doua zi viscolul întinse-se mantaua lui de doliu peste tot ținutul; frigul trecea de 20° și pasările se grăbeau să fugă la adăpostul pădurilor sau în jurul satelor, unde mai găseau hrana lor de toate zilele. Dunărea zăcea acum supt un strat gros de ghiață și în repede-i amorteală, surprinsese în drumul lor o sumă de vase încărcate, cari scoborau grăbite către Brăila și Sulina.

În păraginile dintre Hârșova și Brăila, se află șlepul Cerna înțepenit în câmpul de ghiață dela Terța Tavola ¹⁾, aproape de Ibiș, la 10 km. depărtare de ori și ce locuință omenească. Toată noaptea lupii flămânzi dau ocoale în jurul șleului și turbură liniștea personalului, care altă dată era atât de sigur pe vasul ancorat în mijlocul Dunărei. Marinarul nu mai cutează să umble noaptea pe coverta șleului, căci apa înghețată numai e o piedică pentru haita de lupi, atrasă în astă pustietate de plăcutul miros al bucătăriei, de pasările închise în cuști, sau de porcul pus la îngrășat. Câinele de pe șlep, păzitorul cel mai ne adormit, e înfricoșat și el de urletele lupilor; latră pe lângă bucătărie, gata să intre înăuntru când se apropie lupul ca să adune un os aruncat în gunoi. Când lătratul devine prea tare și câinele se îndeasă prea mult în ușa bucătăriei, căpitanul șleului trage cu pușca și haita de lupi se mai depărtează spre a reveni din nou mai târziu. Astfel se petrec nopțile fără sfârșit păzind mereu șlepul de năvălirea lupului flămând, iar ziua privind înspăimântătoarea monotonie a pustietății înghețate și așteptând, în fie ce minut, sosirea ajutorului salvator.

În cabina șleului, adunată în jurul sobei, stă familia căpitanului, compusă din căpitan, soția lui, cinci copii și mama nevestei. Toate aste ființe trăesc din leafa de 100 lei a căpitanului, leafă ce e redusă și ea la jumătate în timpul iernei, când vasul stă pe loc. Viețuirea atâtor persoane cu resurse atât de restrânse și într'un loc așa de strâmt, este o problemă pe care știu să o deslege numai aceia cari sunt obicinuiți cu traiul pe vase. Primăvara, când sălciile sunt înflorite, traiul pe șlepuri are un farmec deosebit de frumos: numeroasele familii, căci sunt pe Dunăre peste 800 de șlepuri, se întâlnesc prin diferite porturi, schimbă vizite și seara stau de vorbă târziu la răcoarea apei ce murmură, strecurându-se pe lângă șlep. Astă lume, nomadă în felul ei, are obiceiuri cu totul deosebite de cum sunt la uscat. Întreținerea menajului, nașterea, creșterea și instrucțiunea copiilor, căutarea bolnavilor, căsătoria fetelor și câte altele, se petrec între ei după obiceiuri vechi, pline de înțelepciune și bună regulă. Vine însă iarna friguroasă și navigarea încetează, șlepul este oprit unde se întâmplă, începe strâmtorarea și viața de cabină. Pe

când familia căpitanului locuiește în una sau două cabini, vorbind de ce s'a petrecut în timpul verei, marinarul rămâne singur la bucătărie. El are culcușul lui la prora șleului, locuiește deosebit și e tolerat să vie în bucătărie ca să-și gătească mâncarea și să ție de urât câinelui, dar nu poate să intre în cabina căpitanului, unde nu e de nasul lui. Câte romane nu s'au petrecut între fata căpitanului și marinarul de la bucătărie! Aproape întotdeauna aste romane se termină prin căsătorie cinstită, căci lumea de pe șlepuri este înfinit mai poetică și mai morală, ca cea din orașe.

Trecuse mai mult de două luni de când șlepul Cerna rămăsese prins în câmpul de ghiață, într'un loc atât de pustiu cât și periculos. Nu putea nimeni să aducă hrană proaspătă, căci până să ajungă la satul cel mai apropiat, trebuie să piarză o zi întreagă; să treacă prin stuful des, unde se adăpostise zăpada, prin bălțile înghețate și pădurile de sălcii pline de vreji de mure, care se întindeau pe sub zăpadă ca sârmele ghimpoase în apropierea unui fort. O singură dată abia s'a putut duce căpitanul la satul cel mai apropiat, ca să dea de știre unde se află șlepul și atunci s'a întors cu cismele roase de vreji de mure, fără să poată găsi ceva pentru hrană. La sate viața e mult mai scumpă ca la oraș, pentru că locuitorii nu știu cum să îngrijească de gospodăria lor, de aceea totul este prost și scump. Persoanele, care au fost nevoite să rămână o noapte într'un sat, știu cât au avut de suferit: o odae la cârciumă se plătește mai scump ca o odae la un otel în București, deși hotelurile din București sunt scumpe foc, în raport cu ce se plătește în străinătate.

Pentru șlepurile prinse în ghețuri și neadăpostite grija de salvare nu e mică: poate să vie repede o moină cu ploae, apele cresc și în trei sau patru zile Dunărea tresare sub gilgiu ei de ghiață, căci la noi nu e rar ca temperatura să varieze de 20° în 24 ore. Atunci apa împinge sloii de ghiață cu ne închipuită putere, îi ridică în unele locuri ale malului în grămezi enorme și Dunărea reapare la razele soarelui spre a sărbători ziua reînvierei. Pentru marinari desghețul Dunărei e adevăratul Paște, căci atunci ei scap ca dela înclisoare, șlepurile pornesc în cărduri către porturile dunărene, unde vin nesfârșitele șiruri de care, pline cu grânele feluritelor holde ale țării. Rari sunt însă vasele neadăpostite care scap nesfârâmate de sloii Dunărei la desghețarea ei; de aceea căpitanul șleului Cerna știind cât era de amenințat, așteptă tot mai cu nerăbdare ajutorul salvator. Teama cea mare a lui nu era pentru pierderea șleului și a mărfii, pentru care răspundeau societățile de asigurare, ci pentru pierderea scumpelor odrasle pe care le privea cu drag și pentru care îndură tot felul de osteneală și privațiune. Cinstea lui de marinar și teama ca să nu rămâe fără serviciu, nu'l lăsa să părăsească vasul ce se află într'un pericol așa de mare.

Ca să se dea ajutorul salvator, ar fi trebuit din vreme să se scoată marfa din șlep, apoi să se taie gheața cu oameni, să se răzbată prin zăporul din jurul șleului și să-l tragă spre mal într'un loc mai ferit de trecerea ghețurilor. Aceste lucruri costisitoare și foarte grele într'un loc așa de pustiu, ar fi trebuit începute de

1) Terța Tavola, a treia cotitură a Dunărei.

timpuriu, căci acū ghița se poate rupe în câte-va zile și pierderea eră sigură. Când începe pârâitul gheței, trosniturile și semnele precursorii ale pornirei ei, nu mai e timp a se gândi la salvare, căci apa trece peste ghița și orice mișcare devine imposibilă. Societățile române de asigurare „*Dacia-România, Naționala și Generala*“, au avut adesea să sufere pierderi mari din cauza gețurilor; ele au cunoscut marile pagube ale încărcătorilor și suferințele celor de pe șlepurile, de aceea s'au gândit la un ajutor salvator mai eficace și au construit spărgătorul de ghiță «*Mântuirea*». Acest vapor făcuse multe minuni, eră cunoscut ca o adevărată mântuire pentru vasele în primejdie, însă acum el se află departe și trecerea prin ghețurile Dunărei nu se credea posibilă. Toți se întrebau, de ce au întârziat așa de mult lucrările de salvare? Anii trecuți eră să se prăpădească un spărgător de ghiță, adus de guvern din Odesa și acest vas eră mult mai puternic ca vaporul «*Mântuirea*».

Trecuse toată luna lui Ianuarie în așteptare, fără ca cei de pe șlepul «*Cerna*» să știe ceva despre soarta vasului lor. Ghița Dunărei se îngroșea anul acesta mai mult ca altă dată, p'alcurea zăporul aveă peste doi metri grosime, iar gerul nu mai contenea. Rugăciunile copiilor către bunul Dumnezeu deveneau tot mai călduroase, pe măsură ce vedeau că să mărește grija bieților părinți. În sfârșit la 8 Februarie, pe un frig de 10°, se răspândi vorba în Galați că vaporul «*Mântuirea*» are să pornească din docuri ca să salveze șlepul «*Cerna*». Marinarii umpleau cheul bursei pe când lumea alergă din oraș, ca să vază trecerea vaporului prin ghețuri. Lupta cu ghețurile nu eră mică; în ajun chiar trecuse peste ghița la satul Azaclău o locomotivă de trecut și ar fi putut trece în mare siguranță o bătălie întreagă cu tunurile, chesoanele și munițiunile complete. În așteptarea trecerii vaporului, ce nu mai pornea, se făceau rămășaguri, cele mai multe din persoanele de meserie pariind contra. Aceste persoane de sigur, ar fi câștigat dacă pe vaporul «*Mântuirea*» nu s'ar fi studiat cu atențiune lupta cu ghețurile Dunărei și nu s'ar fi luat toate măsurile în vederea îndrăznețului voiagiu, ce se încercă pentru prima dată.

Duminică, la 8 Februarie, pe 10° de frig și un vânt pătrunzător până la măduva oaselor, vaporul «*Mântuirea*» începe a manevră pe la 10 ore dimineața. În mai puțin de o jumătate de oră el reușește a eși din doc și apoi a trece grațios prin fața cheului sfâșiind ghețurile cu o înlesnire uimitoare. Mersul lui eră așa de regulat, încât aveă aerul unei defilări la vre-o paradă, iar nu al unei lupte puternice. În urma vaporului se ridicau sloii ca niște monștri turburați în liniștea lor, iar în locurile rămase libere de ghețuri, ar fi zis cineva că este ruptura pânzei de pe fața mortului și că prin acele rupturi se vede reînviind corpul scumpei ființe dispărute. Tot publicul a avut astă impresiune și mulți au exclamat: «*Iată că Dunărea devine navigabilă și iarna*».

Din nenorocire bucuria a fost de scurtă durată; iluzia a dispărut repede, căci frigul, în mai puțin de o oră, a lipit la loc sloii de ghiță, rupți de prora puternică a vaporului. Toți s'au convins că se poate a-

vansă, către primăvară, deschiderea navigărei, dar nu se poate practica navigarea iarna când gerul trece de 5—6°. Chiar dacă s'ar reuși a deschide un canal prin ghețuri cu muncă și cheltueli foarte mari, totuși șlepurile nu pot naviga prin acel canal, căci lovirea lor de ghița compactă ar fi tot atât de periculoasă ca și lovirea de o stâncă. Din astă cauză remorcarea șlepurilor prin canalele deschise în ghițuri se face cu o încetineală neadmisă de practicarea navigărei.

Vaporul «*Mântuirea*» nu aveă însă în vedere navigarea Dunărei în timp de iarnă, ci salvarea șleplului «*Cerna*», de aceea el înaintă cu rezoluțiune și se vâra tot mai mult în zăporul dela gura Siretului. Acolo departe de privirea spectatorilor, a început adevărata luptă cu ghețurile Dunărei; părea că o putere misterioasă se opune distrugerii acestor ghețuri cu repetațiune seculară de ne învinse. A trebuit toată deciziunea căpitanului și devotamentul echipagiului, pentru a termina cu bine lupta începută. Vaporul, oprit de ghețuri în drumul lui, mergeă înapoi la bună distanță, apoi, luând avânt mare, se repezeă cu toată greutatea lui în zidul de ghiță pe care-l zdruncină până în adâncul apei. Loviturile se multiplicau astfel tot mai cu furie, iar când vasul se înțepeneă în masivul de ghiță, peste doi metri de grosime, echipagiul armat cu topoare, bischii și lomuri, se pogoră pe ghiță și începeă lucrul de microb în locul uriașului oprit în loc. Indată ce vaporul eră liberat de strânsoarea gheței, reîncepeau loviturile puternice, ghița grăunțată sărea departe împrejur, iar canalul, deschis, înaintă neîncetat.

Astfel aceste ghețuri, cari mult timp au format podul blestemat, pe unde treceau barbarii în Dobrogea au fost învinse pentru prima dată, după o luptă de 5 ore cu vaporul «*Mântuirea*», ce va rămâne spre pomenirea multor generațiuni în urmă. Grindul Oalelor-trecătorile dela Chiozia și Vlaca, vechiul drum pe unde se pătrundeă în Bugeacul Dobrogei, rămân acum repede în urmă, căci vaporul «*Mântuirea*» odată ce a putut trece zăporul, înaintea repede spre Brăila, unde ajunge după o luptă din răspuțeri de 11 ore. Fluierul vaporului intrând în port, cauzează o mirare de nedescris persoanelor de meserie, ale căror urechi sunt deprinse să cunoască fluierile diferitelor remorchere ale portului. Nimēni nu aflase de planul îndrăzneț, ce aveă, vaporul, ca să salveze șlepul «*Cerna*» și nici nu cunoștea plecarea lui dela Galați, de aceea surprinderea a fost mai mare pentru Brăileni și cheul a stat înțesat de lume și mai numeroasă.

După o noapte de odihnă, bine câștigată, vaporul a pornit înainte începând din nou lupta cu ghețurile, cari deveneau tot mai groase pe măsură ce înaintă vasul către păraginile din dreptul satului Gropeni. Eră pe la 4 ore seara, când cei de pe șlepul «*Cerna*» auziră fluierul vaporului, ce să apropia sfărâmând ultimul zăpor, rămas între el și șlep. Intr'o clipă bucuria tuturor făcu să se uite suferințele îndurate; fluieratul vaporului părea o muzică îngerească de consolare și mântuire. Copii alerg pe ghiță către vapor și pătrund pe el înaintea tatălui lor, care, ușurat de cumplita grije ce-l chinuia, e în neastâmpăr ca să cunoască ce mai e prin

lume, ce fac cei dela Brăila, ce fac rudele și atâtea alte întrebări la care nu pot răspunde cei de pe vapor, cari stătuse și ei la Galați. În sfârșit vaporul «Mântuirea» este lângă șlepul «Cerna», pustietatea nu mai există și seara căpitanul de pe vapor bea cafeaua cu cei de pe șlep, ca și cum ar fi fost în lunile de vară cu sălcii înflorite. Și lupii pare că au priceput că nu mai e nimic de câștigat pentru ei, căci în acea noapte nu s'a mai auzit nici un urlet. De altfel puterțile faruri electrice ale «Mântuirei», luminau pustietatea în depărtare și făceau să scânteze cristalele de ghiță ca într'o feerie măreață.

Tei zile în urmă, șlepul «Cerna» intră la odihnă în docurile din portul Brăila, adus de vaporul «Mântuirea» cu multă greutate, căci lovirea de ghiță ar fi produs spargerea tablelor dela carenă și șlepul s'ar fi înecat. Această salvare, cea mai importantă din câte s'au făcut pe Dunăre, va rămâne multă vreme ca model de dibăcie, de curagiu și abnegare, a celor care și-au luat sarcina salvării și răspunderea isbândei, iar societățile române de asigurare «Dacia-România, Națională și Generala», se pot mândri, cu drept cuvânt, de importanța lor contribuție la desvoltarea comerțului național pe apă.

COMANDOR C. MĂNESCU

LITERATURA

EMANCIPATELE

— Comedie într'un act —

Senatorul Marco D'Auriti, șezzeci de ani, trei sute mii lire venit, agricultor, conservator, soț de aci încolo exemplar.

Donna Carla D'Auriti, cincizeci de ani, născută contesa Loredan, cea din urmă scoboritoare din neamul Loredan; damă de onoare a Reginei, înlemeietoare a cooperativei lucrătoarelor de broderii din Trevis, părul cânil, mioapă, grasă, o aluniță pe bărbie.

Sunny D'Auriti, douăzeci și doi de ani, singura lor fiică, botezată Suzana, blondă, întemeietoare a cluburilor New Tennis Club și Golf Club din Florența. A citit pe Nietzsche, Marx, Ruskin, Emerson, Tolstoi și Wilde. Își dă părerea asupra cărților abatelui Loisy, asupra autenticității evangheliei a patra, cum și asupra decadentei rasei latine. Contemporanele sale spun că e liber cugetătoare. Se duce totuși la biserică când se află la țară. Contemporanilor săi le pare puțin cam slabă, dar foarte frumoasă. Nu se gătește decât în alb, în cenușiu, și în negru dela Redfern. Nu poartă corset.

În etaceul azuriu al Donnei Carla, la miezul nopții. Donna Carla abia ajunsă acasă împreună cu soțul ei, dela balul dat în casa Santeverino, îmbrăcată într'o rochie albă de casă, stă în fața unui mic pupitru «impero» și soarbe dintr'o ceașcă cu ceai de mușețel fierbinte. Senatorul Marco soarbe și el dintr'o ceașcă, stând în picioare, lângă sobă. Sunny a rămas la bal și se va întoarce însoțită de Lady Mildway.

Donna Carla Fumează o țigare, dacă vrei...

Senatorul. Mulțumesc, am fumat prea mult jucând *bridge*. Norocul lui Santeverino e extraordinar. În două ceasuri a avut șase *atuuri* de cupă cu cinci onoruri. E deputat, știi?

Donna Carla (indiferentă) Ah...

Senatorul. Nu-i cine știe ce, dar în politică e un om în acord cu poziția lui socială. A cumpărat dela Rupert un cal jumătate de sânge, de trei ani, Garibaldi: l-a rebotezat Cavour (*soarbe odată din ceai*).

Donna Carla. Și Sunny tot nu mai vine... (*senatorul dă din umeri ca și cum ar fi vorba de afaceri nu tocmai ale lui*). Ai băgat de seamă că astăseară a vorbit mult cu micul Sensi? De multă vreme n-am văzut-o stând atât de mult cu vre-unul. Și după cele ce a spus ieri dimineață la masă...

Senatorul. Ce a spus? Ea spune atâtea!

Donna Carla. A vorbit despre căsătorie.

Senatorul. Ah da, dar spune că-i o instituție învechită.

Donna Carla... care totuși trebuie primită spre a nu perde în lupta pentru o libertate formală puterile ce trebuie cheltuite în lupta pentru libertățile esențiale...

Senatorul. Ce vrea să zică?

Donna Carla. Nu știi, însă partea însemnată pentru mine eră să auz pentru întâia oară din gura ei un cuvânt în favoarea căsătoriei.

Senatorul. O fi spus generalități, o fi repetat cu convingere o frază citită la unsprezece într'o carte cumpărată la zece. Și apoi micul Sensi ți se pare o partidă bună? E un copil...

Donna Carla. Douăzeci și cinci de ani...

Senatorul. Pentru Susana ași voi însă un bărbat de treizeci de ani, care să știe ține frânele în mână.

Donna Carla. Eu cred, totuși, că ar fi mai bine să le ție ea

Senatorul. Și apoi micul Sensi n'are nici carte, nici parte. Eră ofițer, a eșit din oștire. Alergă la curse, și-a vândut caii. Avea o delegație asupra unui titlu, l'a cedat lui Vironi. S'a dus în Eritrea să caute aur, s'a întors să-i ceară lui tat-su.

Donna Carla. Spune ori-ce vrei, dar fiul are mai multă minte ca tatăl său. De când a rămas văduv, Giorgio Sensi îmi insuflă cu mult mai puțină încredere. Călătorește într'una și se zice că nu umblă singur.

Senatorul. La vârsta lui e mai bine să călătorească cu o damă de companie... dama de inimă, cum i-a zis neîncetat astăseară Santeverino (*soarbe toată ceașca cu ceai de mușețel*). În două ceasuri cinci *atuuri* de inimă cu cinci onoruri...

E de necrezut!

Donna Carla. Cât o să-i dea Giorgio Sensi lui fii-su?

Senatorul. O să fie o căsătorie care nu o să-i facă plăcere. Înainte de toate va da pe față cei șezzeci de ani ai lui.

Donna Carla. Să nu exagerăm! Cincizeci și cinci cel mult; și arată cinci zeci.

Senatorul. Secretul peruchierului: se vopsește. Și apoi, va trebui să-i încredințeze fiului tot patrimoniul mamei lui: erau aproape patru milioane.

Donna Carla. Dacă ar trăi Teresa Sensi ne-am putea duce de câteva ori în casa lor, și căsătoria s'ar face într'o săptămână. Așa, cei doi copii se vor mai întâlni peste o lună, când Sunny va fi uitat pe micul Sensi...

Senatorul. Peste o lună? În clipa asta chiar, dacă Sunny a eșit din casa Santeverino, nu-și mai aduce aminte nici cu cine a vorbit.

Donna Carla. O judeci rău.

Senatorul. Tocmai dinpotrivă! E un noroc pe ea acum, și când se va mărită, va fi în fie care zi un noroc pentru bărbat-su.

Donna Carla. Vrei încă o ceașcă de ceai? Eu nu trebuie să mai mănânc aluaturi.

Cad greu...

Senatorul. Și apoi nici nu sunt bune pentru temperament artristice... (*Tăcere. Senatorul se freacă de două trei ori pe genunchi și apoi se lasă încetșor pe un scaun în fața nevesti-si*). Ți-e somn? Dacă nu, mai fumez o țigare...

Donna Carla. Fumează, fumează. (*Tăcere*) Casa Sensi e de viță bună?

Senatorul. De pe partea femeilor (*Și apoi, fiind că și casa Auriti are această umilire heraldică, iute schimbă vorba*), Cine o fi amica lui Giorgio Sensi?

Donna Carla. Nu știu. O femeie oare care... Se zice că-i una de la teatru.

Senatorul. Lirică?

Donna Carla. Nu, comediană.

Senatorul. Costă mai puțin. Și apoi e simpatic Giorgio Sensi.. Îmbătrânește frumos, zâmbind... Ei, cei slabi îmbătrânesc mai încet!

Donna Carla. — Bărbații poate, nu femeile!

Senatorul — (*care fiind gras, speră să fie contrazis, dintr'o curtenie a neveste-sii, se scoală aruncând țigara în ceașca goală*). Mă duc să mă culc.

Donna Carla. — Așteaptă. Spune-mi ce trebuie să fac. Imi vine să poftesc la masă pe Giorgio Sensi și pe fiul lui, într'una din zilele acestea. Dar ar trebui să mă ajuți. Tu vezi pe Sensi la cerc...

Senatorul. — Și fiu-su vine, dar nu joacă. Am vorbit cu el de vre-o două ori. Mie, să-ți spun drept, îmi pare un imbecil.

Donna Carla. Un imbecil, un neisprăvit, un risipitor. Voi, bărbații, dela o anumită vârstă urăți pe tineri. Despre ce ai fi voit să-ți vorbească? De socoteli minunate? Dacă a fost ofițer, dacă a avut un grajd, dacă are drept asupra unui titlu, dacă s'a dus în Eritreea, e semn că are voință să facă ceva. Dacă s'a înșelat, e dovadă că a fost rău îndrumat. Tatăl nu și-a luat nici odată sarcina asta. «Plec. — Pleci! — Mă întorc. — Te întorci!» Acesta nu e un fel de-a-ți crește copilul.

Senatorul (*căruia îi e acum somn de-abinele, și ar vrea să mai lase și pe a doua zi, discuția asupra viitorului familiei, și asupra siguranței patriei*). — Față de acela cum am știut noi să creștem o fică.....

Donna Carla. Cât despre asta te înșeli, și prea te înșeli. Sunny poate să pară originală aceluia ce schimbă cu ea două vorbe pe zi, cum faci tu, și care se mulțumește să știe că se îmbracă în alb și în cenușiu, că a întemeiat un cerc de «golf» și că a cetit romanele lui Marx.....

Senatorul. Marx e economist.

Donna Carla. Vream să zic ale lui Ruskin. De altfel toți scriitorii sunt azi economiști! Sunny însă are o minte și o conștiință sigură, o voință bărbătească și în viață știe ce vrea: vrea să fie liberă să-și descă-

lușeze mintea și conștiința, spre viitor mai bine, decât spre trecut, ca toate femeile...

Senatorul. Tu repeți, pe de rost, frazele ce le sporovăește ea și pe care le-a cetit într'una din cele cinci limbi ce le cunoaște, desigur că nu în italienește.

Donna Carla. Spune tot ce-i voi. Sunny are 22 de ani, e în stare să facă fericirea și viitorul bărbatului ce-și va alege.

Senatorul. Ce-și va alege! Și noi... noi ne vom uita și vom așterne pulbere pe contractul de căsătorie dictat de ea!

Donna Carla. Sunny nu se va înșelă.

Senatorul. Sau cel puțin e încredințată că nu se va înșelă nici odată. Ceea ce e sigur e că Susana, dacă se va hotărî să-și aleagă un bărbat, nu-și va schimba părerea, chiar dacă tu sau eu am rugă-o în genuchi...

Donna Carla. Om vedea. D'ocamdată, dacă vezi mâine la cerc pe tânărul Sensi, vorbește-i, fii curtenitor...

Senatorul. De el atârnă...

Donna Carla. Așa nu se va face nici odată nimic. (*Iși pleacă urechea*). Am auzit un cal cu clopoței. E cupeul în care Lady Milvay o aduce pe Sunny. Așteaptă, nu te duce! S'ar zice că ți-e frică de fiica ta...

Senatorul. Sigur că ei nu-i e frică de mine...

Sunny (*cu o mantilă de postav alb, împodobită cu broderii cenușii la cusături. Intrând*). Bună seara mamă. (*O sărută pe frunte. Către senator, întinzându-i mâna*). Bună seara. Încă nu te-ai culcat? Sunt foarte mulțumită. Trebuie să vă vorbesc.

Donna Carla. (*Aruncă o privire triumfătoare bărbatului său*). Mie?

Sunny. E mai bine la amândoi.

Donna Carla. Ce e?

Sunny. Nimic grav. Cel puțin pentru voi. Ai ceva să-mi dai să beau? Ceai de mușețel, nu. Cevă rece. (*sună*)

Donna Carla. De ce e vorba în definitiv?

Sunny. Stai să vie servitorul. (*Servitorul intră*). Un pahar de apă cu ghiață (*servitorul iese*).

Donna Carla. Spune...

Sunny. După ce o să se întoarcă servitorul. (*Iși scoate mantila, o aruncă pe un scaun, trece la oglindă. Iși așează vâul pe umerii goi și două arpioare de argint ce le poură în păr*). Ce plictis la Santeverino astăseară!

Senatorul (*aruncă nevesti-si o privire triumfătoare*). Eh! Aceeași poveste...

Sunny. (*S'a întors servitorul cu paharul de apă. Sunny bea o înghițitură, răsufă, se așează, potrivindu-și din nou vâul, punându-și genunchiul stâng pe cel drept, mâna stângă pe genunchiul și, bătând cu stânga pe palma dreaptă, vorbește încetșor*). Deci, iată de ce e vorba. Eu mă mărit. O să vă pară ciudat, fiindcă în teorie eu sunt împotriva căsătoriei, care e impusă de societate, și de legiurile de acum. Dar această contradicție aparentă e numai pentru conștiința mea.

Senatorul. Adică...

Sunny (*bătând cu dreapta pe palma stângă*). E numai pentru conștiința mea. De aceea am așteptat până la douăzeci și doi de ani, ca să pot avea experiența necesară. Ființa pe care am ales-o în toată libertatea...

Senatorul. În definitiv, cine-i?

Donna Carla. E, așteaptă! (către Sunny). Eră la Șanteverino astăseară?

Sunny. Da; de ce?

Donna Carla (*plină de mulțumire către bărbatul său*). Vezi!...

Sunny. Ființa pe care am ales-o, are pentru mine, pentru ideile, pentru studiile, și gusturile mele, respectul cel mai adânc, și am cuvântul lui de onoare că niciodată, înțelegeți?, niciodată nu va face cel mai mic atentat în contra persoanei mele morale, mintale...

Senatorul. Și fizice. Egzagerezi!

Sunny. Tată, iartă-mă, eu vorbesc serios cu voi și vreau să mă ascultați cu seriozitate. Eu vă dau vouă această veste a hotărârii mele, înaintea oricărui altul.

Senatorul. Ești prea bună...

Sunny... Pentru respectul și dragostea ce o am pentru voi. Dacă nu vrei să mă ascuți, nu face nimic, mă duc. Deci spuneam: soțul meu îmi cunoaște ideile și intransigența mea când e vorba să le apăr împotriva tuturor. E un om de lume, a călătorit destul și are o experiență în viață care îi dă puțința să înțeleagă că deaci încolo căsătoria nu poate fi decât tovarășia dintre doi egali, nu cumpărătura-văzare a unui sclav. Ne cunoaștem de mult, știu tot despre el, chiar și cele ce bărbatului caută să le ascundă logodnicilor lor.

Senatorul. Foarte bine.

Donna Carla. Spune, spune tot ce vrei.

Sunny. Ce vreau și ce gândesc! E destul de bogat, spre a trăi liberi. De altfel, aceasta a fost cea din urmă grijă a mea, de oarece ajunge cea ce am eu pentru două ființe inteligente, și oneste. Și eu vă rog să fiți încredințați că sunt gata să vă dau toate lămuririle și justificările asupra acestei alegeri, cum și că e definitivă și irevocabilă. Și acum să venim la nume. Cunoașteți pe Sensi?

Donna Carla (*mișcată, cu lacrămile în ochi, cu o mână pe inimă*). Dacă îl cunoaștem! Dar, fetița mea, am vorbit până mai adinioarea... Eu prevăzusem...

Sunny. Prevăzuseși?

Donna Carla. Da. Tatăl tău totuși obiectă... dar l'am convins, știi... obiectă că-i prea tânăr.

Sunny (*în picioare*). Prea tânăr?

Donna Carla. Da, că nu are decât douăzeci și cinci de ani...

Sunny. Dar despre cine vorbești? Drept cine mă ei? Eu, să mă mărit cu un băiețel de douăzeci și cinci de ani? Eu zic de tatăl său!! (*tremurând își ia manta albă și ese dând din umeri*).

UGO OJETTI

(Trad. din italianește de N. Pora)

CEI TREI PRIETENI

(DIN POPOR)

Un om avea trei tovarăși: banii, femeia și faptele lui cele bune. Intr'o zi omul se îmbolnăvi. Și simțind că i se apropie ceasul din urmă, trimise după cei trei prieteni.

I se infățișă cel d'intăi, banul.

— Rămâi cu bine, prietene! Mor! șopti bolnavul.

Prietenul răspunse:

— Văd și eu, și crede-mă, îmi pare rău din tot sufletul! Dar spune-mi și tu, mă pot împotrivi soartei? Și ca să-ți dovedesc că ți-am fost prieten bun, îți făgăduesc c'o să-ți aprind o lumânare la cap!

Veni și cel de al doilea tovarăș, femeia. Bolnavul îi spuse și ei, căși simte apropiindu-i-se sfârșitul, și c'a chemat-o săși ia rămas bun și dela dânsa.

Ce pot face? răspunse femeia. La gândul că ne vom despărți, mi se frânge inima de jale, dar spune-mi și tu, ne putem împotrivi soartei? Te voi însoți până la groapă, asta e tot ce mai pot face pentru tine.

— Sosi, în sfârșit și cel de al treilea tovarăș, faptele cele bune.

— Mor! le spune și lor bolnavul. Rămâneți cu bine.

— Nu ne mai vorbi de asta! răspunseră faptele cele bune. Crezi tu, că, după ce'i muri te vom părăsi, ori te vom uita? Să-ți iasă din cap gândul ăsta! De'i trăi tu, vom trăi și noi! Și de se va întâmplă să mori, te-om urmă ori unde te'i duce.

Muri bolnavul. Și prietenii se ținură de vorbă. Banii îi deteră lumânarea pe care i-o făgăduiseră. Femeia îl petrecu până la groapă, ba făcu ceva mai mult: nu plecă decât după ce trupul mortului fu acoperit cu țărână. Și cel de al treilea tovarăș, faptele cele bune, se ținură și ele de vorbă, îl urmară și pe lumea cealaltă, după cum îl întovărășiseră și câtă vreme viețuise pe pământ.

L. TOLSTOI

(Tradus din rusește de G. Carp.)

ȘTIINȚA

FOTOSCULPTURA

În veacul trecut, într'una din zile, înaintea vestitului compozitor Rossini se prezentă o delegațiune care să-i vestească că chipul său va fi cioplit în marmură albă și așezat pe piața orașului în care s'a născut.

Maestrul, înainte de a mulțumi pentru această deosebită atențiune, întrebă cât va prețui statuia.

— 12000 lire, fără soclu, fu răspunsul.

— Mai bine, adăogă el, dați-mi mie acești bani și în schimb, în zilele de ceremonie, mă oblig a mă așeză în persoană pe pedestal; în acest chip D-v. veți posedă în loc de copie originalul iar eu voi câștiga ceva parale, de care am mare nevoie.

Dacă această glumă și-a avut rostul atunci, astăzi cu nădrăvăniile uimitoare pe care zilnic le nascocesc savanții, asemenea propunere n'ar mai avea nici un haz, de oarece valoarea unei statui fabricată în chip mecanic, după cum promite că va execută de acum în colo măiastra zână «Știința», n'ar mai ispiti pe nimeni... doar poate pe adevărați bieții sculptori cari vor simți această concurență.

Făptuirea sculpturilor în chip mecanic a fost încercată încă mai de mult. Nici o aplicațiune practică nu a căpătat însă această invențiune.

Descoperirea proprietăților gelatinei bicromate de către Poittevin deschise o nouă cale investigațiilor.

Se știe că gelatina amestecată cu bicromat și expusă la lumină, pierde proprietatea, pe care o are în celălalt caz, de a se umflă când este muțată în apă. De aci rezultă că dacă sub un clișeu fotografic se expune o foaie de gelatină bicromată ce în urmă se dezvoltă, adică se tratează..... după cerințele «Ligei antialcolice», numai cu apă curată, se va produce o dilatare a părților atinse de lumină al căror relief va varia în raport cu intensitatea umbrelor.

La prima vedere deslegarea problemei fotosculpturii ar părea găsită prin acest mijloc, în realitate însă cu toate perfecțiunile aduse gelatinei bicromate de a se umflă cât mai mult, mai mult chiar de cât curcanul în pene, tot nu s'a putut obține de cât reproducțiuni cu totul neperfecte. Acest lucru provine din pricină că umbrele și lumina unei fotografii nu sunt urmele adevărate ale reliefului fotografiat, ci mai mult sunt datorite colorilor ce împodobesc subiectul și înclinării deosebite sub care au fost izbite de lumină diferitele sale părți.

Așa, de pildă, dacă se fotografiază o culoare roșie și alta albastră, imprimate ambele pe aceeași foaie de hârtie, se va căpăta o imagine în care culoarea roșie va fi reprodusă printr'o umbră închisă aproape neagră, culoarea albastră printr'alta foarte deschisă, iar foaia de hârtie va fi tot albă. Cu toate că în acest subiect nu există nici urmă de relief, totuși, deosebirea de nuanțe ce posedă clișeul va da naștere, după cum am văzut, unei sculpturi în gelatină bicromată care nu există de loc în realitate. De asemenea și înclinarea sub care lumina izbește diferitele părți ale subiectului va reproduce un relief cu totul neexact, care nu are nimic de aface cu lungimea nasului persoanei ce trebuie immortalizată. Astfel, un snop de raze ce cade perpendicular pe o suprafață, de pildă pe un centimetru pătrat, va lumina mai viu această suprafață de cât acelaș mănunchiu ce cade oblic și se împrăștie deci pe o întindere mai mare.

De curând d. Carlo Baese, după cum spune «Stientific American» a născocit un mijloc prin care se poate înlătură aceste neajunsuri și trage cu adevărat foloase după urma proprietăților gelatinei bicromate spre a obține reliefuri care să reproducă exact realitatea.

În principiu, inventatorul ajunge la acest minunat rezultat, suprapunând două clișeuri fotografice, unul pozitiv și altul negativ, luate succesiv după acelaș subiect luminat cu o lumină a cărei intensitate descrește mai întâi într'o parte și când se scoate a doua poză în cealaltă parte. În acest chip defectele, datorite coloritului subiectului și înclinării luminei sub care sunt izbite diferitele sale părți, se anulează, iar placa de gelatină bicromată ce este expusă dedesubt nu va mai fi atinsă decât de o lumină ce străbate printr'un clișeu dublu ale căru umbre sunt proporționale numai cu relieful subiectului.

Un alt procedeu imaginat de sculptorul francez Cardin constă în a așeză subiectul la mijlocul unui pătrat în colțurile căruia se găsește câte un aparat fotografic, cu care i se scoate de odată patru fotografii. Aceste patru imagini, luate din patru pozițiuni deosebite, vor sluji drept planuri cari vor îngădui prin ajutorul geo-

metricii descriptive, întocmai cum după o epură se poate construi o mașină, să se determine în raport cu trei planuri perpendiculare mai multe puncte principale ale subiectului, ce vor forma un fel de schelet al sculpturii. Odată aceste puncte principale fixate, se trece la modelaj ce se execută, în loc de daltă, prin ajutorul unui fel special de compas articulată.

De sigur că acest procedeu necesită mai multă îngrijire și pricepere decât invențiunea d-lui Carlo Baese, în schimb prezintă avantajul că prin milocirea lui se dobândesc adevărate statui și busturi, după voie mai mari sau mai mici decât realitatea, pe când, prin celălalt mijloc până în prezent, nu se poate obține decât «bas-reliefuri» de altfel foarte artistice, care se pot însă reproduce după acelaș tipar de un nenumărat număr de ori în ipsos, metal sau alte substanțe.

Aceste ingenioase invențiuni, cari de altmintrelea fără îndoială se vor mai perfecționa încă, vor avea darul să popularizeze lucrările adevărate de artă și să introducă și în casele mai modeste *frumosul* care împreună cu *binele* și cu *adevărul* trebuie să constituie nevoile de căpetenie ale oricărui om civilizată din veacul al douăzecelea.

CĂPITAN GH. GRIGORATU

Fost elev al Școlii Politehnice din Paris.

ÎNDRUMAREA ȘTIINȚEI ÎN ROMÂNIA

Încercând să facem un inventariu al culturii române, am vedea că e un contrast isbitor între starea actuală, prosperă, a literaturii, și aceea, încă la început, în care să găsește știința. Pe când interesul pentru operele literare e din ce în ce mai mare, gustul de citit pătrunzând prin bibliotecile de popularizare, cefine, până și în păturile cele mai de jos ale orașelor și ale satelor, știința, în afară de specialiști și de profesioniști, e tot o carte cu șapte peceți pentru poporul român.

Avem o literatură, dar nu avem și o știință românească, adică fixată de interesul publicului cult român. E adevărat că arta și știința nu au patrie, prin rezultatele și prin fondul lor omenesc, dar prin felul cum se exprimă o idee de artă, prin metodele de investigație a unor cercetări științifice, printr'un anumit caracter regional al operilor de artă și al studiilor științifice, și mai ales, prin naționalitatea artiștilor și a savanților, nu e mai puțin adevărat că arta și știința se pot încetățeni într'o țară.

Considerând aceasta numai în ceea ce privește știința putem găsi un exemplu și la noi Români. Prin faptul că avem o bogăție petroliferă și că cercetările geologice se impuneau, studiul științific în România e îndreptat mai mult în direcția cercetărilor geologice.

Grație Institutului geologic de sub direcția d-lui L. Mrazec, să poate spune că, pe acest tărâm stăm bine. Și cum celelalte ramuri ale științei nu sunt în progres paralel cu acelea ale Institutului de geologie, știința română a specialiștilor, în timpul de față, are astfel pecetea geologiei.

Dar în afară de publicațiunile speciale ale acestui Institut, publicul cel mare, și chiar cel cult, habar nu

are de rezultatul și de caracterul cercetărilor de acolo. Și n'ar fi rău dacă lucrări de vulgarizare ar răspândi cunoștințe pe înțelesul tuturor, asupra fenomenelor geologice, atât de răspândite și de variate în țara noastră.

Știința română, atât cât și cum este, stă strânsă într'un cadru prea mic. și se bucură de un interes oarecare într'o sferă redusă. Am auzit că în țările din apus, ca rezultat al publicațiilor de vulgarizare, agricultorii și funcționarii publici, sunt amatori de știință, și că alături de profesia lor mai cultivă, fie botanica fie astronomia, fie meteorologia, catalogând toate observațiunile lor.

Cum vedem, pentru răspândirea științei, nu-i de ajuns numai învățământul oficial și existența unor publicațiuni de vulgarizare e impericasă. Spre norocul nostru, un asemenea început există, dar înainte de a vorbi asupra lui, e bine să aruncăm o ochire asupra trecutului științei la noi. Nu e un trecut strălucitor, pentru că în țările românești, știință în adevăratul sens al cuvântului, nu s'a făcut decât în ultimul sfert al secolului al XIX. Până atunci toate publicațiunile aveau un caracter didactic și apoi și acestea nu sunt vechi, dacă ne gândim că prima carte românească de știință e «*Indreptarea către Aritmetică*» de G. Șincai, tipărită la 1785 la Blaj.

Cu toate acestea, cărturari care să se fi interesat de studiile științifice, am avut și mai înainte. Spătarul Nicolae Milescu, născut la 1625, și care a fost la 1674 ambasador al Rusiei la Peking, a fost un om foarte umblat, care pe lângă alte cunoștințe posedă și științele Naturale,

Apoi, Domnul Moldovei Dumitru Cantemir (1673) a fost un om foarte învățat și cultivă științele de pe timpul acela. El cunoștea foarte bine operele lui Van Helmont, cel care la 1634 a descoperit oxidul de carbon, și pentru meritele sale științifice a fost ales membru al Academiei de științe din Berlin.

Unii călugări publicau «Călindare», și fiindcă știau regula de a socoti Duminica Paștilor, făceau astfel de socoteli pe mai mulți ani, de regulă pe 140 ani. În astfel de călindare, pe lângă învățături de ordin bisericesc, ei mai alăturau și oarecare rețete pentru executarea unor trucuri de prestidigitație, dând astfel calendarelor lor un dublu caracter: religios și amuzant. Aceste inițieri în scamatorie aveau într'u câtva un aspect științific și primul calendar, cunoscut, de felul acesta, a fost tipărit în 1733 la Brașov, în editura unui oarecare Petre Sion.

În afară de acestea, dela 1785, publicațiuni de ordin științific, practic și instructiv se înmulțesc din ce în ce Astfel la :

1785 să tipărește la Râmnic: «*Secrete ale lucrării Pământului și sădării*» de Romniceanu.

1795. *Geografia în zilele lui A. I. Calimachi*, de episcopul titular al Hotinului Amfilochie-Iași.

1795. *Învățături pentru măsurarea bușilor cu cotul*. Buc.

1796. *Pilde filosofesti și secretul lucrării pământului*.

1804. *Despre altoirea vărsatului de vacă* de Dr. Mich. Neisteter Sabianu.

1805. *Carte doctorească și de moașe*. Gavr. Veneski

Apoi în 1834 apar, *Albina Românească* la Iași *Curierul Românesc* în Muntenia, și *Foaia de minte* în Transilvania, care pe lângă articolele literare și politice, mai tipăreau și mici dări de seamă asupra minunilor științei.

La 1841, Petrache Poienaru traduce *Algebra de Al-pentaufer*.

La 1842, Alexe Marin publică *Mecanica Usuală (Moș-Pătru și Învățătorul de sat)*.

La 1847, apare *Practica Doctorutui de casă* de Episcopescu, carte foarte bine scrisă, într'o limbă ușoară și românească care reeditată ar aduce mult folos și astăzi.

Și la 1832 Iuliu Baraș, scoate *Minunile Naturei*.

În istoria științei române, Iulius Baraș are un loc personal, el fiind primul întemeietor al unei publicațiuni științifice de vulgarizare, și după cât știu *Isis* sau *Natura*, a ieșit fără întrerupere timp de 2 ani.

De atunci încoace gustul pentru știință crește, și ca rezultat al influenței lui Davila, a lui Bacaloglu și ai Doctorului Fătu dela Iași, o seamă de tineri pleacă la Paris, formând o generație de învățați care parte ma trăsesc încă, și care sunt îndrumătorii la știință ai generațiilor tinere de astăzi.

Vorbind însă numai de publicațiunile de vulgarizare dela Iuliu Baraș, regretatul P. S. Aurelian, împreună cu D-l Grigore Ștefănescu, au scos *Revista științifică* care a încetat, îmi pare pe la 1882. Dela 1882 nu a mai fost vre-o încercare în sensul acesta, bine înțeles neîntroducând în cadrul vulgarizării publicațiunile speciale ale *Societăților de științe* din București și Iași.

La 1906 D-l Aurel Scurtu, scoate trei numere dintr'o altă *Revistă Științifică*, și tot în timpul acela o firmă comercială, lansează în toată țara, *Revista Progreselor Științei* care pe lângă reclama articolelor din magazin, dădea destul de binișor și articole științifice pe înțelesul tuturor.

Dar întemeierea cea mai serioasă a publicațiunilor de vulgarizare a științei, fie că se făcă în împrejurări mai priincioase, fie că autorii ei erau incomparabil superiori și mai bine pregătiți se face de către *Dr. G. Longinescu* prin publicarea unei cărți-tele cu conferințe științifice pe înțelesul tuturor, și prin apariția revistei *Natura*, sub direcția D-lor *G. Țițeica* și *G. Longinescu*, profesori universitari. *Natura* nu e o revistă de informație, în înțelesul gazetăresc al cuvântului, ci o adevărată publicație de popularizare, unde principiile științei sunt expuse clar și depănat, tuturora care au curiozitatea de a le cunoaște și dorința de a se cultiva.

* * *

Pentru a sfârși, e nemerit de a mai adăuga ceva în privința aspectelor pe care le înfățișează diferite inițiative pentru propășirea științei în România.

Un aspect academic, oficial, îl are *Societatea de științe*, prin munca și știința D-lui Dr. C. D. Istrati, cel care într'o vreme singur el, prin entuziasmul lui, ținea pe calea cea bună *Societatea de științe*.

Societatea de științe din București, a organizat și expoziția și ca o urmare a ei se poată privi viața *Asociațiunii pentru înaintarea științelor în România*. Nu trebuie să uităm și *Societatea de Naturaliști* din Iași.

Un *aspect de cercetări înalte*, l'a câștigat activitatea D-lui Ludovic Mrazec prin știința și ostenețele D-sale Institutul Geologic din București devenind de o importanță europeană.

Vorbind de activitatea dela Institutul Geologic, nu să poate trece fără a se aminti și de colaboratorii lui, D-nii Popovici Hatzeg, Atanasiu și Murgoci.

Un *aspect didactic*, elementar, a venit în urma propagandei și inițiativei D-lui I. Dima, care căutând să facă din învățământul științelor în licee un învățământ viu și real, a creiat primul laborator de liceu, unde alături de prelegerie teoretică, să lucrează și să experimentează cu aparate de către însuși elevii.

Un *aspect social*, de vulgarizare, prin răspândirea cunoștințelor științifice în popor, îl are inițiativa d-lui Țițeica și Longinescu. Cum am spus mai sus, revista *Natura* are de scop de a face ca știința în România să nu fie cultivată numai de specialiști ci și de toți aceia cari nu au avut fericirea de a face studii mai înalte, și deși mai puțini învățați, au acel foc sacru al setei de a se cultiva.

Aceste patru aspecte formează elementele principale ale noii îndrumări ale științei în România. De succesul lor, precum și de răsunetul care-l vor avea în tinerețea învățată, depinde și rezultatul lor, adică întemeierea unui curent științific serios și organic, care împreună cu operele literare să împlinescă desăvârșirea culturii române.

EMIL STAIKU.

26 Ianuarie 1909.

NOTE ȘI DISCUȚIUNI

DEROGĂRI LA LEGEA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SECUNDAR ȘI SUPERIOR

În ramura învățământului public, după legile de abrogare, vedem că urmează legile excepționale de derogare.

Iată, în adevăr, legea pe care d. Ministru o propune parlamentului, în scopul de a completa catedrele la Universitatea din București și Iași.

Se înființează cu începere dela 1 Octombrie 1909, următoarele catedre noi universitare:

- a) Pe lângă Universitatea din București:
- O catedră de drept civil;
  - O catedră de drept român;
  - O catedră de drept internațional privat;
  - O catedră de drept comercial comparat și maritim;
  - O catedră de drept administrativ și legislație industrială și rurală;
  - O catedră de matematici speciale pentru ramura științelor fizico-chimice;
  - O catedră de arheologie și antichități;
  - O catedră de anatomie descriptivă și lucrări practice;
- b) Pe lângă universitatea din Iași:
- Două catedre de drept civil;
  - O catedră de drept român;
  - O catedră de drept internațional privat;
  - O catedră de drept comercial comparat și maritim;
  - O catedră de drept administrativ și legislație industrială și rurală;

O catedră de geografie;

O catedră de farmacologie, materia medicală și arta de a formula.

Prin derogare dela dispozițiile art. 69, 76 și 7 din legea învățământului secundar și superior, și numai pentru această singură dată, numirea la cele 12 catedre de drept, prevăzute la art. 1 din această lege, se va face prin concurs.

Concursul se va anunța cu 6 luni înainte, și se va ține în București înaintea unor comisii constituite pentru această.

După legea în vigoare profesorii universitari se aleg numai pe baza lucrărilor și publicațiilor de mare valoare. Derogarea atinge dar unul din principiile fundamentale ale legii.

În practică, de altfel, se derogă însă și mai des. Astăzi d. ex. sunt vacante la Universitatea din București două catedre: una de arheologie și alta de fizică (electricitatea). La cea dintâi candidează d. Gr. Tocilescu, și la cea de-a doua d. Dragomir Hurmuzescu, ambii cunoscuți și recunoscuți ca autori de publicațiuni de mare valoare. Cu toate acestea, după informațiunile pozitive ce avem, deși acești doi candidați intră în prevederile legii și ar trebui să fie numiți, cu toate această autoritatea școlară face tot ce-i stă în putință ca să zădărnicească numirea lor. Abrogare, derogare, pe toată linia.

VERAX

BIBLIOGRAFIE

În *Revue scientifique* numărul din 13 Februarie, pe lângă un articol semnat de d-l Pierre Royer Jourdain în care se arată *progresele aviațiunii în anul 1908*, conferință rostită de autor în anul trecut la Sorbona, se află alte două interesante lămuriri. Una referitoare la *interiorul pământului* de Abatele Th. Moreux și alta de valoare mai mult literară *asupra toxicologiei în dramele lui Shakespeare*.

*

Cuore în românește. A apărut în Biblioteca pentru toți (Edit Alcaley) traducerea românească a faimoasei cărți a lui Edmondo de Amicis *Cuore*.

Cuore a mai fost tradus pe vremuri de D-na Bruzeseși cam în pripă însă, și cu oarecari imperfecțiuni. Traducerea din Biblioteca pentru toți e datorită D lui Traian Stoensescu și e bine făcută.—

Precum se știe, *Cuore* e o carte pentru copii. În ea se povestește viața unui elev din școalele primare. Abundă pagini bogate în simțăminte cele mai alese. *Cuore* a apărut în italienește în câteva sute de ediții și a fost tradusă în toate limbile civilizate

A apărut

Puterea Sufletească

PARTEA III-A

CULTURĂ. PUTERILE SOCIALE

DE

C. RĂDULESCU-MOTRU

Prețul lei 3,50

Cu această fascicolă se termină lucrarea: *Puterea Sufletească*. Prețul celor trei fascicole este lei 12. Abonații *Noii Reviste Române* au o scădere de 25% din acest preț, când lucrarea se va procura direct prin administrația revistei.

Bilanțul General al Băncii Comerciale din T.-Severin

pe ziua de 31 Decembrie 1908, după 6 luni de activitate

1	Casa	37940	60			1	Capital	300000	—
	Monede străine	632	75			2	Depozite spre fructificare	479086	40
	" de aur	434	75	39008	10	3	Lombarde	26900	—
2	Efecte scontate	670716	15			4	Angajamente pentru ef. reescontate	235225	75
3	" reescontate	235225	75	905941	90	5	Remitenți spre încasare	36815	—
4	" publice			35129	10	6	Conturi curente	53671	60
5	Cupoane scontate			55	75	7	Conto diverși	1453	55
6	Efecte spre încasare			35837	35	8	Depunători de garanții	10000	—
7	" scontate protestate			145	—	9	" " ef. comerciale în gaj.	25781	20
8	Aționari			142000	—	10	Dispoziții asupra străinătății	3301	—
9	Mobilier			3455	10	11	Efecte plătite anticipat	800	—
10	Cauțiunea membrilor Cons. de administrație			10000	—	12	Reescontul anului 1909	8574	20
11	Efecte publice și comerce'e în gaj			25781	20	13	Dobânzi cuvenite depunerilor spre fructificare	6228	60
12	Cheltuieli de fundație			2792	50	14	Profit & Pierdere	13484	70
13	Cheltuieli rambursabile			171	95				
14	Correspondenți de încasare			1147	90				
	Președinte, T. Costescu.			1201402	85			1201402	85
	Director, I. Giurescu.						Contabil, N. I. Jiroveanu		

Contul de profit & pierdere al Băncii Comerciale din T.-Severin

pe ziua de 31 Decembrie 1909

Mobilier 10% amortisment asf. lei	3839	383	90			Dobânzi & Comision	35577	78	
Cheltuieli de fundație 15% " " "	321115	481	65			Reescontul anului 1909	8574	20	
" " Ad-ție		6964	83			Dobânzi datorate în depuneri	14802	80	20774
				7830	38	Venitul efectelor publice			540
Beneficiu net				13484	70				
Președinte, T. Costescu.				21315	08				21315
Director, I. Giurescu							Contabil, N. I. Jiroveanu		

Aprobat de Consiliul de Administrație în ședința din 20 Ianuarie 1909.

Boalele Intestinului

DIAREEA (LA COPII ȘI BĂTRÂNI), DIZENTERIA
COLICELE, FURUNCULOZA, ECZEMA ȘI TOATE
BOALELE CE PROVİN DIN Infecțiunile intestinale

SE TRATEAZĂ ADMIRABIL PRIN

LACTOFERMENT

(Bulion parolactic)

APROBAT DE CONS. SANIT. SUPER.

ZILNIC PREPARAT PROASPĂT NUMAI LA

LABORATORUL Dr. ROBIN

5, Str. I. C. Brătianu 5. — Telefon.

Un flacon 2 lei. În provincie contra mandat 2,70

Cereți prospecte gratuite

CASA DE BANCA

MARMOROSCH, BLANK & Comp.

BUCUREȘTI, STRADA LIPSCANI No. 8

Face tot felul de operațiuni de bancă

Anticipațiuni asupra valorilor în

depozit și ori ce transacțiuni financiare

Emisiuni de scrisori de credit asupra tuturar piețelor
din Europa și America.

Doctorul N. I. Demetriad

Monitor al Clinicei de Maladii Genito-Urinare
din Paris (Prof. Albarau)Instalațiune modernă pentru tratamentul de
Specialitate și Ginecologie.

Consultațiuni 5—7.—Str. Pitar-Moșu 15.

DROGUERIE & PARFUMERIE

D. G. DIAMANDI

BUCUREȘTI

EAU DE COLOGNE

Grand Prix Exosițiunea Internațion. de Higienea

PARIS 1907

„AGRICOLA”

Societate Anonimă de Asigurări Generale în București
SEDIUL: STRADA SARINDAR, No. 2.

Capital Statutar Lei 4.000.000

Prima emisiune Lei 2.500.000. Vărsași Lei 2.000000

ASIGURARI IN RAMURELE :

Incendiu, Viață, Grindină,

Transport și Accidente

Reprezentanța în București: STRADA DOAMNEI, No. 11